

One who milks; it is because of threshing – **החולב משום דש הוא**¹

OVERVIEW

The גמרא stated that חולב (milking on שבת) is חייב for it is a מפרק of תולדה (which is a תולדה of מפרק). Our תוספות explains how there can be ד"ש by milking.²

כדפירש בקונטרס³ ואתיא ברייתא כרבי יהודה⁴ -

This is as ר"י explained, that this ברייתא (which is חולב משום דש) is according to ר"י -

דאמר יש דישה שלא בגידולי קרקע כדפרישית לעיל בפרק כלל גדול (לעיל דף עג,ב⁵) -

Who maintains that the מלאכה of דישה applies even by items which do not grow from the ground (like the cow and its milk), as I explained previously in פרק כלל גדול -

וכן נראה לרבינו יצחק דודאי כרבי יהודה אתיא -

And so too it seems to the ר"י that this ברייתא (of חולב), which also contains the ruling of מרבץ is certainly according to ר"י -

דהא אסרי חכמים ריבוץ⁶ משום שבות⁷ ולרבי שמעון שרי⁸ לקמן אפילו לכתחלה:

Since the חכמים in the ברייתא prohibit ריבוץ on account of a שבות; this rabbinic prohibition can only be understood if the חכמים follow the view of ר"י that a דבר שאין מתכוין is אסור, however according to ר"ש, who maintains מותר דבר שאין מתכוין, it is permitted to perform ריבוץ, even initially, as the גמרא states later.

SUMMARY

יש דישה שלא בגידולי קרקע according to ר"י who maintains חולב is a תולדה of דש.

¹ The text in our גמרות reads; חולב חייב משום מפרק. Our תוספות may be referencing the actual ברייתא and is saying that חולב is a תולדה (of מפרק [separating], which is a תולדה) of דש. In the threshing process the grain is separated from the chaff; here too the milk is separated from the cow's udder.

² The חכמים (later on עה,א) maintain בגידולי קרקע אין דישה אלא. See 'Thinking it over'.

³ בד"ה מפרק.

⁴ See לעיל עה,א.

⁵ שם בתוד"ה מפרק

⁶ מרבץ or ריבוץ means sprinkling water on an earthen floor to prevent the dust from rising.

⁷ A שבות is a rabbinic command to desist and rest from doing certain work. The חכמים prohibited ריבוץ out of concern that one may come to smooth out holes in the ground, which would transgress the מלאכה of בונה (building).

⁸ According to ר"ש even if accidentally he will be משווה גומות (straighten out the ground), there is no concern for it will be a דבר שאין מתכוין, מותר. The only way we can understand the שבות prohibition is if the חכמים agree with ר"י that דבר שאין מתכוין is אסור. Therefore since this part of the ברייתא (regarding מרבץ) is according to ר"י, we can assume that the entire ברייתא, including חולב is according to ר"י who maintains בגידולי קרקע יש דישה שלא.

THINKING IT OVER

Why cannot we say that a בהמה is considered גידולי קרקע, since it grows primarily from eating food off the ground?⁹

⁹ See footnote # 5.